

Wim Pijbes focust liever op wat er te winnen valt

Foto: Steven Snoep

Interview

Roos van Put | Op de voorpagina van het januarinumner van *The Art Newspaper* werd alvast een tipje van de sluier opgelicht over het interview dat verderop in die krant was gepubliceerd: 'Wim Pijbes, new director of the Rijksmuseum, on why its ten year closure is a scandal'. Hij is niet de enige die de mening is toegedaan dat het schandalig is dat het museum straks maar liefst tien jaar dicht is. Pijbes vindt er geen doekjes om: "De besluitvorming in Nederland is te gek voor woorden. Voor iedere spijker bestaat wel een commissie."

De kunsthistoricus Wim Pijbes (1961) trad vorig jaar aan als directeur van het Rijksmuseum, daarvoor was hij onder meer directeur van de Kunsthal in Rotterdam. In zijn nieuwe functie heeft hij vooral te maken met de grootscheepse verbouwing van het Rijksmuseum. Deze begon in 2003 en zou enkele jaren duren, maar eind februari werd bekendgemaakt dat het nog meer tijd in beslag neemt dan voorzien. Het vernieuwde museum opent zijn deuren in 2013.

BESLUITVORMING

Wim Pijbes: "Dat zo'n belangrijk museum zo lang dicht moet zijn, is een groot schandaal. Dat heb ik geroepen tegen *The Art Newspaper* en dat doe ik nu weer. Nederland zit organisatorisch raar in elkaar. Het Rijksmuseum heeft te maken met twee ministeries, met een gemeentelijke overheid, met een welstandscommissie en met een fietsersbond. Om er maar een paar te noemen. Er zijn allerhande inspraakorganen, ik moet er ondertussen wel een beetje om lachen. De wereld draait door en hier in Amsterdam staan ze alleen maar stil bij wat ze moeten inleveren. Jammer aan die hele discussie is dat mensen focussen op wat ze moeten inleveren, niet op wat ze zouden kunnen winnen. Ik zeg dan, beste mensen, kijk naar het Museumplein, daar kun je het mooiste plein van Nederland van maken. Het Rijksmuseum staat in mijn visie óp het plein niet áán het plein. Het idee was een centrale hal te creëren, zoals bij het Louvre. Dat gaat nu dus niet door. We zouden in Nederland naar Frans model moeten werken, waarbij een verstandig iemand zegt: zo gaan we het doen. Punt. Als je met tien man een kamer gaat inrichten, kom je nergens. De besluitvorming in Nederland komt helaas wel zo tot stand, heel veel mensen hebben inspraak."

TWINTIGSTE EEUW

Wim Pijbes zat enkele jaren in de Raad van Toezicht van het Rijksmuseum. Vanuit die positie heeft hij de handel en wandel van zijn voorganger niet alleen goed kunnen volgen, ook heeft hij als toezichthouder ingestemd met het te voeren beleid. Gaat Pijbes nu zijn eigen koers varen? "Het zou ongeloofwaardig zijn als ik vanuit die functie van alles heb goedgekeurd, en nu totaal andere beleidslijnen zou uitzetten. Dat ga ik dus ook niet doen."

Het binnenhalen van de twintigste eeuw en het presenteren van een gemengde opstelling, ziet hij al niet meer als iets nieuws. "Het Rijksmuseum wil meer naar het heden gaan, het is een instituut dat zich met geschiedenis bezighoudt en de twintigste eeuw kun je ondertussen ook zien als geschiedenis. We hebben inmiddels een conservator twintigste eeuw aangetrokken, Ludo van Halem. Wat veel mensen blijkbaar niet weten is dat bijvoorbeeld de collectie op papier en de afdeling geschiedenis al lopen tot nu. Fotografie, grafische kunst – het prentenkabinet – en geschiedenis, die zitten al lang en breed in de twintigste eeuw. Schilderkunst en toegepaste kunst worden daarbij getrokken."

De vraag rijst of Pijbes een inhaalslag gaat maken op het gebied van de twintigste eeuw. Het antwoord op deze vraag is een helder en duidelijk 'nee'. Maar als het museum zich actief gaat richten op de twintigste eeuw, is dan ook een deel van het aankoopbudget daarvoor gereserveerd?

Pijbes: "Er is circa drie miljoen voor het Rijks, een belangrijk deel is afkomstig van de Bankgiroloterij. Maar daarbinnen bestaat geen verdeling. Het Rijksmuseum koopt met het oog, maar natuurlijk ook met het verstand. Ik moet niet de zoveelste Jan Schoonhoven gaan

kopen terwijl ik weet dat er bij collega-instellingen nog tien in het depot te vinden zijn. Ik wil in het Rijksmuseum een soort eregalerie maken zoals je die van de Gouden Eeuw zou samenstellen met Rembrandt, Vermeer, Hobbema, maar dan met kunstenaars uit de twintigste eeuw."

"Het oplossen van grenzen, tussen disciplines en tijden; streven naar een universele esthetica, dat is wat ik graag zou willen in het Rijksmuseum."

Aan wie hij dan denkt? "We hebben recent een werk van Karel Appel gekocht. Marlene Dumas zou in die eregalerie een plek kunnen krijgen, maar ik wil eigenlijk nog niet vooruitlopen op wie we gaan aankopen, wil me niet vastleggen op namen. Stel dat je twintigste-eeuwse werken kunt tonen, ingebed in de context van de Gouden Eeuw, de achttiende en de negentiende eeuw? Het zou geweldig zijn de meesters uit verschillende perioden met elkaar in één verband te brengen. Het oplossen van grenzen, tussen disciplines en tijden; streven naar een universele esthetica, dat is wat ik graag zou willen in het Rijksmuseum."

BEZOEKERSAANTAL

Hij noemt het voorbeeld van de tentoonstelling 'For the Love of God', met de schedel van Hirst. Dat werk draaide onder meer om vanitas, ijdelheid, sterfelijkheid. "We hebben tegelijkertijd – binnen die thematiek – ook stukken uit de verzameling geëxposeerd, gekozen door Hirst zelf. Tijdens deze periode is het Rijksmuseum door maar liefst 118.000 bezoekers bezocht. Afgezet tegen het totale aantal bezoekers op jaarbasis, bijna een miljoen, is dat behoorlijk veel." Hirst is inmiddels een voorbeeld van hoe Wim Pijbes hedendaagse kunstenaars een rol wil geven in het Rijksmuseum. Meer recent noemt hij Ramsey Nasr, de nieuwe dichter des vaderlands. Hij heeft de Vermeer-tentoonstelling in maart geopend. "Het naar binnen halen van eigen tijds talent vullen we disciplinebreed in."

Pijbes vraagt zich lachend af of het Rijksmuseum wel echt zo'n groot gebouw nodig heeft. "Het rare is dat tijdens de verbouwing het museum nog net zoveel bezoekers trekt als toen het in zijn geheel open was. Nu is alleen de Philipsvleugel open en daar ontvangen we ook bijna een miljoen bezoekers per jaar. Dat is goed nieuws, natuurlijk." Pijbes heeft voor de toekomst grootse plannen wat het bezoekersaantal betreft. Dat wil hij verdubbelen. "Ik wil naar twee miljoen. Enerzijds met dingen die je van dit museum verwacht. Anderzijds met een verrassend programma. Dat moet lukken."